

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ
ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Για την
οικοδόμηση
μιας ανοιχτής
και ασφαλούς
Ευρώπης

Μετανάστευση και άσυλο

Η μετανάστευση στην Ευρώπη είναι ένα φαινόμενο που χρονολογείται από παλιά. Για την αξιοποίηση των ευκαιριών και την αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργούνται από αυτού του είδους τη διεθνή κινητικότητα, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) μελετά μια κοινή προσέγγιση του μεταναστευτικού ζητήματος. Παράλληλα, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου για την προστασία όσων ζητούν καταφύγιο στην Ευρώπη επειδή διώκονται ή αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται σ' αυτούς τους τομείς πολιτικής συνεπάγονται και την ενίσχυση του διαλόγου και της συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Η έκδοση αυτή αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξηγεί τι κάνει και γιατί η ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής και με ποια αποτελέσματα.

Μπορείτε να βρείτε τις εκδόσεις στο διαδίκτυο:
http://europa.eu/pol/index_el.htm
<http://europa.eu/!nd48yc>

Πώς λειτουργεί η ΕΕ
Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα
Ευρώπη 2020: η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρώπης
Οι πατέρες της ΕΕ

Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία
Ανταγωνισμός
Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις
Ασφάλεια των τροφίμων
Γεωργία
Δημόσια υγεία
Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη
Διεύρυνση
Δικαιοσύνη, θεμελιώδη δικαιώματα και ισότητα
Δράση για το κλίμα
Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός
Εμπόριο
Ενέργεια
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας
Επιχειρήσεις
Έρευνα και καινοτομία
Εσωτερική αγορά
Οικονομική και νομισματική ένωση και ευρώ
Θαλάσσια πολιτική και αλιεία
Καταναλωτές
Καταπολέμηση της απάτης
Μετανάστευση και άσυλο ✘
Μεταφορές
Περιβάλλον
Περιφερειακή πολιτική
Πολιτιστικός και οπτικοακουστικός τομέας
Προϋπολογισμός
Τελωνεία
Τραπεζικός και χρηματοπιστωτικός τομέας
Σύνορα και ασφάλεια
Φορολογία
Ψηφιακό θεματολόγιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιατί χρειάζεται μια κοινή μεταναστευτική πολιτική Μετανάστευση: ευκαιρία περισσότερο παρά πρόκληση	3
Τι κάνει η ΕΕ Μια κοινή προσέγγιση της ΕΕ για τη διαχείριση της μετανάστευσης	4
Προοπτικές	
Γιατί χρειαζόμαστε μια κοινή πολιτική στο ζήτημα του ασύλου Η ΕΕ ως χώρος προστασίας	9
Τι κάνει η ΕΕ Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ)	10
Προοπτικές	12
Μάθετε περισσότερα-	12

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Μετανάστευση και άσυλο

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Ενημέρωση πολιτών
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Το χειρόγραφο επικαιροποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2014.

Εξώφυλλο και φωτογραφία 2ης σελίδας: © ccvision.de

12 σσ. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-42287-4
doi:10.2775/66387

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014

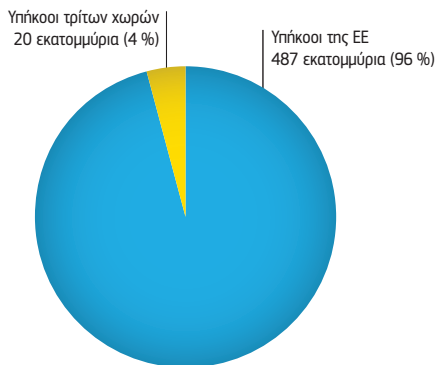
© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2014
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή επιμέρους φωτογραφιών, πρέπει να ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γιατί χρειάζεται μια κοινή μεταναστευτική πολιτική

Μετανάστευση: ευκαιρία περισσότερο παρά πρόκληση

Η μετανάστευση στην Ευρώπη, με τη μία ή την άλλη μορφή, αποτελεί μια πραγματικότητα και θα συνεχιστεί και στο μέλλον. Οι άνθρωποι μετακινούνται στην ΕΕ για διάφορους λόγους. Ορισμένοι για να σπουδάσουν ή να ασχοληθούν με την έρευνα, άλλοι για να εργαστούν και άλλοι για να ζήσουν με την οικογένειά τους που ήδη βρίσκεται στην ΕΕ. Παράλληλα, οι ολοένα συχνότερες παγκόσμιες κρίσεις, που οφείλονται τόσο στην ανθρώπινη δραστηριότητα όσο και στη φύση, ώθησαν πολλούς ανθρώπους να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους. Από τους 507 περίπου εκατομμύρια κατοίκους της ΕΕ, 20 εκατομμύρια είναι πολίτες χωρών εκτός ΕΕ.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ-28 ΤΟ 2013

Πηγή: Eurostat.

Η μετανάστευση δεν ωφελεί μόνο τα άτομα που πηγαίνουν στην ΕΕ αλλά και την κοινωνία που τα υποδέχεται. Οι μετανάστες μπορούν να συμπληρώσουν κενά σε όλα τα επίπεδα του εργατικού δυναμικού: από το προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης, για το οποίο υπάρχει ήδη έλλειψη στην ΕΕ, μέχρι τα άτομα που απασχολούνται σε εργασίες τις οποίες οι πολίτες της ΕΕ δεν θέλουν πλέον να κάνουν. Η ενίσχυση του εργατικού δυναμικού της ΕΕ γίνεται ολοένα πιο αναγκαία εξαιτίας της σημερινής και της μελλοντικής κατάστασης του δημογραφικού. Επιπλέον, οι μετανάστες φέρουν μαζί τους νέες ιδέες και μεθόδους που μπορούν να τονώσουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία.

Για τις χώρες καταγωγής, τα οικονομικά οφέλη της μετανάστευσης είναι καλά τεκμηριωμένα και περιλαμβάνουν τη συμβολή στη μείωση της φτώχειας μέσω αποστολής εμβασμάτων και επενδυτικών πρωτοβουλιών της διασποράς. Η χρηματοδοτική, ανθρώπινη και κοινωνική βοήθεια που προσφέρει η διασπορά μπορεί επίσης να συμβάλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων κοινωνικής ανάπτυξης, περιλαμβανομένων των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας (ΑΣΧ) για την υγεία και την εκπαίδευση. Άλλα οφέλη που απορρέουν από τη μετανάστευση είναι κυρίως κοινωνικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Οι αμοιβαίες ανταλλαγές είναι εποικοδομητικές και συμβάλλουν στη δημιουργία μιας πιο ανεκτικής κοινωνίας.

Όμως, τα οφέλη της μετανάστευσης μπορεί να προκύψουν μόνο εφόσον οι μετανάστες εντάσσονται με επιτυχία στην κοινωνία

Τι θα συνέβαινε αν δεν υπήρχε πλέον μετανάστευση στην ΕΕ τα επόμενα 20 χρόνια;

- Η ΕΕ θα έχανε 33 εκατομμύρια άτομα σε ηλικία εργασίας (- 11 %).
- Ο δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων στην ΕΕ (δηλαδή ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών προς τον αριθμό των ατόμων σε ηλικία εργασίας) θα αυξανόταν από 28 % σε 44 %.
- Η αναλογία των νέων εργαζομένων (20-30 ετών) στο εργατικό δυναμικό της ΕΕ θα μειωνόταν κατά 25 %, ενώ των ατόμων ηλικίας 60-70 ετών θα αυξανόταν κατά 29 %.

Πηγή: «Ο,τι ακούμε για τη μετανάστευση είναι σωστό; Οκτώ προκαταλήψεις υπό αμφισβήτηση» — Κέντρο Μεταναστευτικής Πολιτικής.

υποδοχής. Αυτή είναι, βέβαια, μια αμφίδρομη διαδικασία. Οι μετανάστες πρέπει να σέβονται τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας που τους υποδέχεται, και η κοινωνία πρέπει να εξασφαλίζει στους μετανάστες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή τους στις κοινωνικές δραστηριότητες. Οι μετανάστες οφείλουν να μαθαίνουν τη γλώσσα της νέας τους χώρας, και έχουν τα ίδια δικαιώματα σε σπουδές και εργασία, ή σε άλλους τομείς, με τους υπηκόους των χωρών της ΕΕ.

Μια από τις αρνητικές πτυχές της μετανάστευσης είναι ότι αυτή συχνά γίνεται παράνομα. Υπάρχουν άτομα που εισέρχονται σε μια ξένη χώρα με βίζα βραχείας διαμονής και στη συνέχεια μένουν περισσότερο. Ορισμένα άτομα εισέρχονται και διαμένουν σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ χωρίς άδεια, και μερικές φορές παρά τη θέλησή τους. Τα δίκτυα εμπορίας ανθρώπων και οι σωματέμποροι εκμεταλλεύονται ευκολότερα τα πρόσωπα που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα έγγραφα. Η μαύρη αγορά εργασίας προσελκύει επίσης τους παράνομους μετανάστες. Η παράνομη μετανάστευση σε όλες της τις μορφές πρέπει να παταχθεί, ώστε να προστατευθούν τα πλέον ευάλωτα άτομα και να συνεχιστεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις μεταναστευτικές πολιτικές.

Σε μια Ένωση 28 κρατών μελών, όπου έχουν καταργηθεί τα περισσότερα εσωτερικά σύνορα και οι άνθρωποι μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα, η μετανάστευση δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται από κάθε χώρα μεμονωμένα. Τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να συνεργάζονται, ώστε να διαχειρίζονται καλύτερα τα μεταναστευτικά ζητήματα. Παράλληλα, έχει καθοριστική σημασία να αξιοποιηθεί πλήρως η εξωτερική διάσταση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και την κινητικότητα και να ενισχυθεί η συνεργασία μας με τους γείτονές μας και τους στρατηγικούς μας εταίρους.

Τι κάνει η ΕΕ

Μια κοινή προσέγγιση της ΕΕ για τη διαχείριση της μετανάστευσης

Τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι κατά κύριο λόγο αρμόδια για τον καθορισμό τόσο των διαδικασιών εισόδου μεταναστών στο έδαφός τους όσο και του αριθμού των οικονομικών μεταναστών που θα κάνουν δεκτούς. Για τη συμπλήρωση και εναρμόνιση των εθνικών μεταναστευτικών πολιτικών, η ΕΕ προωθεί τη δημιουργία ενός **κοινού νομικού πλαισίου**. Αυτό ορίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής ορισμένων κατηγοριών μεταναστών, όπως φοιτητών, ερευνητών και εργαζομένων, με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών εισδοχής και την εξασφάλιση ισοδύναμων δικαιωμάτων σε όλη την Ένωση. Για παράδειγμα, οι υπήκοοι χωρών εκτός ΕΕ, οι οποίοι διαμένουν νόμιμα σε κράτος μέλος της ΕΕ για τουλάχιστον πέντε χρόνια, μπορούν να αποκτήσουν το καθεστώς του «μακροχρόνια διαμείνοντος», το οποίο είναι κοινό σε όλη την ΕΕ και τους παρέχει ένα φάσμα οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων παρόμοιων με εκείνα που έχουν οι πολίτες της ΕΕ.

Η διαδικτυακή πύλη της ΕΕ για τη μετανάστευση παρέχει πρακτικές πληροφορίες για τους μετανάστες που επιθυμούν να μεταβούν στην ΕΕ, καθώς και για εκείνους που ήδη ζουν στην Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης παρέχει επικαιροποιημένες και αξιόπιστες πληροφορίες για την πολιτική μετανάστευσης και ασύλου τόσο για τους πολιτικούς ιθύνοντες όσο και για το ευρύ κοινό.

Μετανάστευση για σπουδές ή έρευνα

Για να γίνει κέντρο αριστείας για σπουδές και επαγγελματική κατάρτιση, η ΕΕ έχει εναρμονίσει τις προϋποθέσεις εισδοχής για υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν:

- να πραγματοποιήσουν σπουδές για την απόκτηση τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (φοιτητές).
- να παρακολουθήσουν αναγνωρισμένα προγράμματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μαθητές).
- να πραγματοποιήσουν μη αμειβόμενη πρακτική άσκηση (ασκούμενοι).
- να συμμετάσχουν σε εθνικά ή ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού (εθελοντές).

Στην ΕΕ εφαρμόζονται κοινοί κανόνες για την πρόσβαση ξένων φοιτητών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για να γίνουν δεκτοί στην ΕΕ, οι μετανάστες που εμπίπτουν σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις όπως: να διαθέτουν έγκυρα ταξιδιωτικά έγγραφα, ασφάλιση ασθένειας και, αν είναι ανήλικοι, γονική άδεια. Ακόμη, ενδέχεται να τους ζητηθεί να αποδείξουν ότι διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για τη συντήρησή τους κατά τη διάρκεια της διαμονής τους, ή ότι γνωρίζουν επαρκώς τη γλώσσα της χώρας υποδοχής. Τα κράτη μέλη της ΕΕ χορηγούν με τη σειρά τους στους μετανάστες αυτούς άδεια διαμονής και ορισμένα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα των σπουδαστών να εργάζονται για να καλύπτουν μέρος των εξόδων τους.

Η έρευνα αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για την τόνωση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας. Για να ενισχύσει τη θέση της ως διεθνούς ερευνητικού κέντρου, η ΕΕ χρειάζεται να προσελκύσει περισσότερους ερευνητές από όλο τον κόσμο. Για τον σκοπό αυτό, έχει καθιερώσει μια ταχεία διαδικασία εισδοχής ερευνητών που προσκαλούνται να εργαστούν σε κράτος μέλος της ΕΕ από έναν εγκεκριμένο ερευνητικό οργανισμό. Οι ερευνητές αυτοί λαμβάνουν αυτομάτως άδεια διαμονής η οποία τους παρέχει το δικαίωμα να εργαστούν με την ιδιότητα αυτή. Επιπλέον, έχουν ορισμένα άλλα δικαιώματα ισοδύναμα με αυτά των υπηκόων της χώρας, όπως το δικαίωμα σε κοινωνική ασφάλιση και διεξαγωγή έρευνας σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, καθώς και το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (δηλαδή οι στενοί συγγενείς του ερευνητή μπορούν να έλθουν να ζήσουν μαζί του στη χώρα υποδοχής και να αποκτήσουν άδεια διαμονής ίδιας διάρκειας με τη δική του).

Μετανάστευση για εργασία

Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει τον σημαντικό ρόλο που μπορεί να παίξει η μετανάστευση εργατικού δυναμικού, ως κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη, την κάλυψη των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και δεξιότητες, καθώς και τη λύση των δημογραφικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Ως εκ τούτου, έχει θεσπίσει μέτρα που διευκολύνουν την είσοδο στην ΕΕ ορισμένων κατηγοριών μεταναστών.

Η προσέλκυση μεταναστών υψηλής εξειδίκευσης είναι θεμελιώδης για την περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η μπλε κάρτα της ΕΕ (EU Blue Card) παρέχει σε τέτοιους μετανάστες ειδική άδεια διαμονής και εργασίας, και διευκολύνει την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας χορηγώντας τους ταυτόχρονα ορισμένα κοινωνικοοικονομικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση και, εν ευθέτω χρόνω, το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό της ΕΕ. Με μια εναρμονισμένη ταχεία διαδικασία και κοινά κριτήρια για την έκδοση της μπλε κάρτας της ΕΕ, τα κράτη μέλη μπορούν να καλύπτουν με ευελιξία τις ανάγκες των αγορών εργασίας τους.

Επιπλέον, η ενιαία ευρωπαϊκή άδεια για μετανάστες που εργάζονται και διαμένουν στην Ένωση απλουστεύει σε μεγάλο βαθμό τις διοικητικές διαδικασίες τόσο για τους μετανάστες όσο και για τους μελλοντικούς εργοδότες τους, με μια ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για την έκδοση άδειας διαμονής και εργασίας. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών αποκτούν επίσης ορισμένα δικαιώματα ίδια με εκείνα που έχουν οι υπήκοοι των χωρών της ΕΕ όσον αφορά την αναγνώριση των προσόντων (τίτλοι σπουδών και επαγγελματική εμπειρία) και την πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση και την κοινωνική ασφάλιση.

Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τους εποχιακούς εργαζόμενους δίνουν τη δυνατότητα στους εργοδότες να χρησιμοποιούν, προσωρινά και με υπεύθυνο τρόπο, εργατικό δυναμικό από τρίτες χώρες, όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμοι εργαζόμενοι από χώρες της ΕΕ. Οι κανόνες της ΕΕ θα συμβάλουν στην αποφυγή της οικονομικής και κοινωνικής εκμετάλλευσης και θα δημιουργήσουν κίνητρα και εγγυήσεις ώστε η προσωρινή παραμονή να μη γίνεται μόνιμη.

Η μπλε κάρτα της ΕΕ διευκολύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν αλλοδαπούς εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης.

Η οικογενειακή ενότητα είναι σημαντική για την επιτυχή ένταξη των μεταναστών.

Η ΕΕ, ως η μεγαλύτερη ενιαία αγορά στον κόσμο, έχει συμφέρον να επιτρέψει την προσωρινή μετάθεση στελεχών πολυεθνικών εταιρειών σε χώρες της ΕΕ στο πλαίσιο άσκησης καθηκόντων σε πολλά κράτη μέλη. Αυτό ακριβώς κάνει η οδηγία για τις ενδοεταιρικές μεταθέσεις, μεριμνώντας ταυτόχρονα οι εν λόγω εργαζόμενοι να μην προκαλούν στρεβλώσεις στις τοπικές αγορές εργασίας.

Μετανάστευση για την οικογενειακή επανένωση

Η οικογενειακή επανένωση παραμένει ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους πολλοί άνθρωποι μετακινούνται προς την ΕΕ. Η διαφύλαξη της οικογενειακής ζωής των μεταναστών που ζουν ήδη στην Ένωση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ένταξή τους στην κοινωνία υποδοχής. Στην ΕΕ ισχύουν κοινοί όροι για τη χορήγηση άδειας οικογενειακής επανένωσης και των σχετικών δικαιωμάτων σε μέλη της οικογένειας. Υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν ήδη νόμιμα στην Ένωση έχουν το δικαίωμα, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικών όρων που επιβάλλει η χώρα υποδοχής (π.χ. ικανοποιητικό κατάλυμα και επαρκείς οικονομικοί πόροι), να συνοδεύονται από τον/την σύζυγό τους και τα ανήλικα τέκνα τους, καθώς και από τα τέκνα του/της συζύγου τους. Τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν επίσης να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση όταν πρόκειται για συντρόφους των ενδιαφερομένων που ζουν μαζί τους σε ελεύθερη ένωση, καθώς και για εξαρτώμενους ηλικιωμένους συγγενείς και ανήλικα τέκνα. Κατά την είσοδό τους στην ΕΕ, τα μέλη της οικογένειας λαμβάνουν άδεια διαμονής και έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση, απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση ισότιμη με τους άλλους υπηκόους χωρών εκτός ΕΕ.

Όχι στη μετανάστευση χωρίς κοινωνική ένταξη

Ο ευρωπαϊκός ιστότοπος για την κοινωνική ένταξη συμβάλλει στη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής κοινότητας των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των ειδικών επαγγελματιών στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, κοινοποιώντας ορθές πρακτικές, ειδήσεις, συνδέσμους, εκδηλώσεις και άλλα στοιχεία που αφορούν την επιτυχή ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην Ένωση.

Μόνο αν συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας μπορούν οι μετανάστες που ζουν στην ΕΕ να ενταχθούν επιτυχώς στην κοινωνία της χώρας υποδοχής. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να έχουν δικαιώματα ισοδύναμα με εκείνα των πολιτών της ΕΕ, καθώς και τη δυνατότητα να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, να σπουδάσουν, να εργαστούν και, γενικά, να αποκτήσουν το αίσθημα ότι ανήκουν στη χώρα αυτή. Συμμετέχοντας ενεργά στην κοινωνία υποδοχής, οι μετανάστες μπορούν να συμβάλουν ταυτόχρονα στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την πολιτιστική πολυμορφία της ΕΕ. Συγχρόνως, όμως, οι μετανάστες έχουν και ευθύνες: οφείλουν να τηρούν και να σέβονται τους κανόνες και τις αξίες της χώρας υποδοχής.

Τα μέτρα που σχετίζονται με την ένταξη εμπίπτουν κυρίως στην αρμοδιότητα των κρατών μελών της ΕΕ. Η ΕΕ προάγει τη συνεργασία μεταξύ τους, έτσι ώστε οι μετανάστες σε όλη την Ένωση να έχουν ανάλογα δικαιώματα και ευκαιρίες. Για παράδειγμα, οι κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην ΕΕ παρέχουν στα κράτη μέλη της ένα πλαίσιο για συνεργασία και περαιτέρω ανάπτυξη των πολιτικών τους στον τομέα της κοινωνικής ένταξης. Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Κοινωνική Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών εστιάζει στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συμμετοχή των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε δράσεις που αναλαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο και στον ρόλο των χωρών καταγωγής στην κοινωνική ένταξη των υπηκόων τους. Το ευρωπαϊκό δίκτυο εθνικών σημείων επαφής για την κοινωνική ένταξη βοηθά τις εθνικές κυβερνήσεις να ανταλλάσσουν ορθές πρακτικές και να προσπαθούν να βρискουν λύσεις στα προβλήματα κοινωνικής ένταξης που αντιμετωπίζουν. Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την κοινωνική ένταξη λειτουργεί ως πλατφόρμα διαλόγου μεταξύ των αντιπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Έχει δημιουργηθεί μια «εργαλειοθήκη» μέτρων ένταξης για την παροχή βοήθειας στις αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης

Οι μετανάστες επιχειρούν να εισέλθουν στην ΕΕ διά ξηράς, αέρος ή θαλάσσης είτε παράνομα είτε χρησιμοποιώντας πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα. Συνεργάζονται συχνά με εγκληματικές οργανώσεις που τους παρέχουν βοήθεια και, συχνά, εξακολουθούν να εξαρτώνται από αυτές και μετά την άφιξή τους στην ΕΕ. Ωστόσο, οι περισσότεροι λαθρομετανάστες εισέρχονται

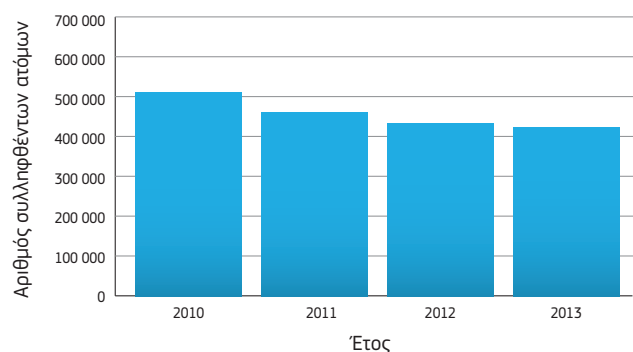
νόμιμα στην ΕΕ με θεώρηση παραμονής βραχείας διάρκειας, αλλά παραμένουν μετά τη λήξη της θεώρησης αυτής. Για να παραμείνουν βιώσιμες και αξιόπιστες οι ευρωπαϊκές μεταναστευτικές πολιτικές, τα κράτη μέλη πρέπει να συμπεριλάβουν σ' αυτές και την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

Ένας τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος είναι η στόχευση των δικτύων εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών. Η ΕΕ έχει ποινικοποιήσει την εμπορία ανθρώπων, και παρέχει βοήθεια και προστασία στα θύματα (βλ. φυλλάδιο **Σύνορα και ασφάλεια** για περισσότερες πληροφορίες). Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν πλέον τη δυνατότητα να χορηγούν άδειες παραμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων που συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές για την εξάρθρωση των εγκληματικών δικτύων.

Επίσης, η ΕΕ έχει ποινικοποιήσει την παράνομη διακίνηση μεταναστών, δηλαδή την εκ προθέσεως υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης ή διαμονής σε κράτος μέλος της ΕΕ, και εναρμονίζει, σε ορισμένο βαθμό, τις κυρώσεις για την εν λόγω αξιόποινη πράξη. Το δίκαιο της ΕΕ δεν έχει ως στόχο τους μετανάστες αλλά εκείνους που διευκολύνουν την παράνομη είσοδό τους, και δίνει στα κράτη μέλη της ΕΕ τη δυνατότητα να μην επιβάλλουν κυρώσεις για τις δράσεις που πραγματοποιούνται για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας.

Άλλη πτυχή του προβλήματος είναι η μαύρη αγορά εργασίας, η οποία όχι μόνο προσελκύει παράνομους μετανάστες, αλλά ευθύνεται και για την εκμετάλλευσή τους. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ επιβάλλει αυστηρότερες κυρώσεις στους εργοδότες που προσλαμβάνουν αδήλωτους μετανάστες και έχει βελτιώσει τα μέτρα προστασίας αυτών των εργαζομένων, ιδιαίτερα όταν αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης από αδίστακτους εργοδότες.

ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

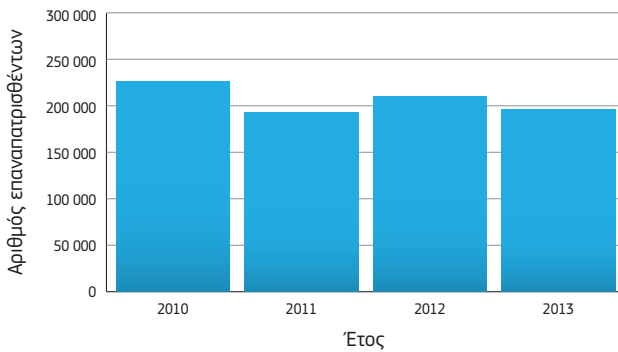

Πηγή: Eurostat.

Η **επιστροφή** των παράνομων μεταναστών στη χώρα καταγωγής τους είναι επίσης ουσιώδες στοιχείο μιας βιώσιμης και αξιόπιστης μεταναστευτικής πολιτικής. Τα κοινά πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ και οι διαδικασίες επιστροφής των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην Ένωση βασίζονται στον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους (σύμφωνα με τον **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**) και προτρέπουν, κατά πρώτο και κύριο λόγο, τους μετανάστες αυτούς να φύγουν με δική τους πρωτοβουλία, παρέχοντάς τους σχετική βοήθεια αν χρειάζεται. Η ΕΕ επιδιώκει να εναρμονίσει τις προσπάθειες των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά την επιστροφή των παράνομων μεταναστών, με τήρηση των αρχών του σεβασμού και της αξιοπρέπειας, καθώς και τη διευκόλυνση της επανένταξής τους στη χώρα καταγωγής τους.

Συγχρόνως, απαιτούνται πιο αποτελεσματικοί τρόποι για την αναγκαστική επιστροφή όσων δεν συμμορφώνονται οικειοθελώς με τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την επιστροφή. Αυτό συνεπάγεται την επιχειρησιακή συνεργασία των κρατών μελών της ΕΕ, όπως τη διοργάνωση κοινών πτήσεων για την απομάκρυνση, καθώς και τη διαπραγμάτευση συμφωνιών με χώρες καταγωγής σχετικά με την επανεισδοχή των υπηκόων τους (θέσπιση των κανόνων και των διαδικασιών επανεισδοχής των μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους).

ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΕ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΤΗΚΑΝ

Πηγή: Eurostat.

Διάλογος και συνεργασία με τρίτες χώρες

Το κλειδί για πολλές προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετανάστευση έγκειται στις σχέσεις με τρίτες χώρες και συνίσταται στην ανάγκη για βελτιωμένη συνεργασία και στενότερη διασύνδεση μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ. Η **Συνολική Ευρωπαϊκή Προσέγγιση της Μετανάστευσης (GAMM)** παρέχει ένα γενικό πλαίσιο εξωτερικής πολιτικής στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου. Καθορίζει τη μορφή του πολιτικού διαλόγου και της συνεργασίας ανάμεσα στην ΕΕ και τις τρίτες χώρες βάσει σαφώς καθορισμένων προτεραιοτήτων και σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο των πολιτικών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας για την ανάπτυξη.

Η εν λόγω προσέγγιση προτείνει μια ισόρροπη και πλήρη σειρά δράσεων συνεργασίας με τέσσερις εξίσου σημαντικούς στόχους:

- την καλύτερη οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης και την καλύτερη διαχείριση της κινητικότητας·
- την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, καθώς και την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων·
- τη μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων της μετανάστευσης και της κινητικότητας·
- την προώθηση της διεθνούς προστασίας και την ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης του ασύλου.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση προβλέπει ρητά ότι πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη το ζήτημα των μεταναστών και να δίνεται διαρκώς προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, ιδίως των ευάλωτων ομάδων.

Οι τέσσερις στόχοι υλοποιούνται με διάφορα πολιτικά μέσα (πολιτικούς διαλόγους και σχέδια δράσης σε περιφερειακό και

διμερές επίπεδο), νομικές πράξεις (συμφωνίες για τη διευκόλυνση των θεωρήσεων και της επανεισδοχής), επιχειρησιακή στήριξη και ανάπτυξη ικανοτήτων [μέσω οργανισμών της ΕΕ, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO)]. Ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων και σχεδίων στήριξης είναι επίσης διαθέσιμο για τις υπηρεσίες και άλλους φορείς των τρίτων χωρών, όπως η κοινωνία των πολιτών, οι οργανώσεις μεταναστών και οι διεθνείς οργανώσεις.

Χάρη στον πολιτικό διάλογο, η ΕΕ ανταλλάσσει εμπειρίες και ορθές πρακτικές με χώρες εταίρους και εντοπίζει διάφορες δυνατότητες συνεργασίας. Τα κύρια διμερή πλαίσια συνεργασίας είναι οι **εταιρικές σχέσεις κινητικότητας** και οι κοινές ατζέντες για τη μετανάστευση και την κινητικότητα. Μέχρι σήμερα έχουν υπογραφεί συμφωνίες κινητικότητας με τη Μολδαβία (2008), το Πράσινο Ακρωτήριο (2008), τη Γεωργία (2009), την Αρμενία (2011), το Μαρόκο (2013), το Αζερμπαϊτζάν (2013) και την Τυνησία (2014).

Χρηματοδότηση της ΕΕ για καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης

Προκειμένου να στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών για αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης, η ΕΕ παρέχει δυνατότητες χρηματοδότησης, ιδίως για την κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών και την επιστροφή των παράνομων μεταναστών.

Για παράδειγμα, κατά την περίοδο 2014–2020, η ΕΕ θα έχει διαθέσει 3,137 δισ. ευρώ μέσω του **Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF)** για πρωτοβουλίες των κρατών μελών της οι οποίες προάγουν την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και την εφαρμογή, ενίσχυση και ανάπτυξη μιας κοινής ενωσιακής προσέγγισης για τη μετανάστευση. Το Ταμείο στηρίζει πρωτοβουλίες τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, όπως μέτρα πληροφόρησης και ενημερωτικές εκστρατείες σε τρίτες χώρες για νόμιμους διαύλους μετανάστευσης, μαθήματα γλώσσας και αγωγής του πολίτη σε μετανάστες, ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και διαπολιτισμική κατάρτιση για

Η μεταφραστική βοήθεια είναι μία από τις υπηρεσίες που παρέχει το «Γραφείο Σωτηρίας» στη Βαρσοβία (Πολωνία), το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υψηλών Τρίτων Χωρών.

την κοινωνία των πολιτών. Ειδικότερα, το Ταμείο σκοπό έχει να συμβάλει στην υλοποίηση των ακόλουθων τεσσάρων στόχων:

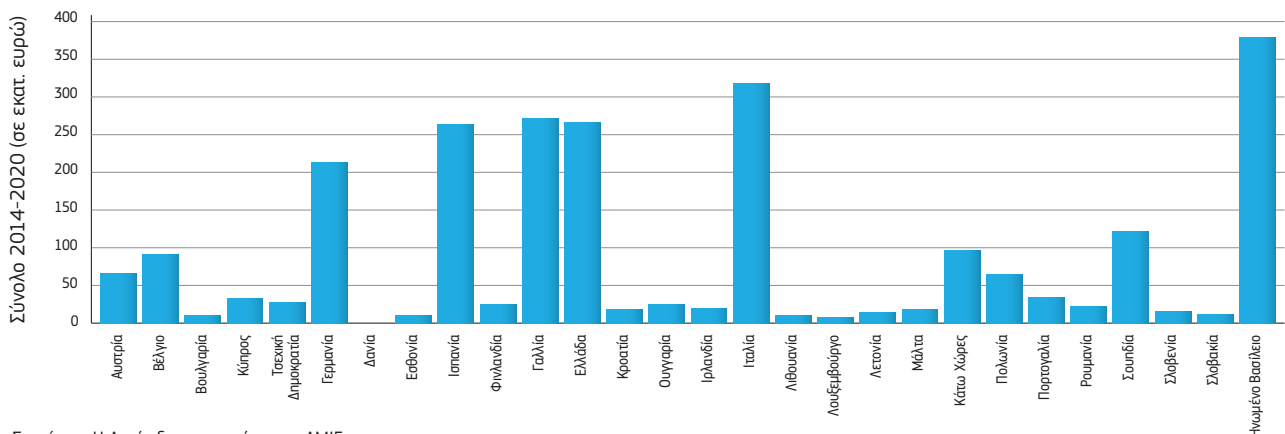
- στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη της ΕΕ, ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, καθώς και της αποτελεσματικής ένταξης υπηκόων χωρών εκτός ΕΕ·
- ανάπτυξη δίκαιων και αποτελεσματικών στρατηγικών επιστροφής μεταναστών, οι οποίες συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης·
- εξασφάλιση αλληλεγγύης εκ μέρους των άλλων κρατών μελών της ΕΕ προς τα κράτη μέλη της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τις εισροές μεταναστών και αιτούντων άσυλο·
- ενίσχυση και ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου μέσω της διασφάλισης της αποτελεσματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής της νομοθεσίας (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. κεφάλαιο για το άσυλο παρακάτω).

Κατά την περίοδο 2007-2013, η ΕΕ διέθεσε σχεδόν 4 δισ. ευρώ για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης

και την εφαρμογή κοινών πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης μέσω του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών» (SOLID). Το γενικό πρόγραμμα περιελάμβανε τέσσερα εργαλεία: το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων (EBF), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής (RF), το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες (ERF) και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών** (EIF). Το τελευταίο διέθεσε 825 εκατ. ευρώ για τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών της ΕΕ οι οποίες διευκολύνουν την ένταξη των μεταναστών στις κοινωνίες τους.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής** διέθεσε 676 εκατ. ευρώ στα κράτη μέλη της ΕΕ για την εκούσια αλλά και την υποχρεωτική επιστροφή μεταναστών, καθώς και για κοινές επιχειρήσεις επαναπατριsmού. Το Ταμείο χρηματοδότησε επίσης δραστηριότητες που βελτίωσαν την ποιότητα των παρεχόμενων πληροφοριών σε παράνομους μετανάστες σχετικά με τη βοήθεια που χορηγείται σε περίπτωση εκούσιας επιστροφής και τους κινδύνους που ενέχει η παράνομη μετανάστευση. Ειδικότερα, η ΕΕ στήριξε τη συνεργασία των κρατών μελών της με τις χώρες επιστροφής, ώστε να διευκολυνθεί η επανένταξη των επαναπατριζόμενων στη χώρα καταγωγής τους.

ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΥΛΟΥ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ

Σημείωση: Η Δανία δεν συμμετέχει στο AMIF.
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Προοπτικές

Η ΕΕ θα συνεχίσει τις προσπάθειες για την εξεύρεση κοινών λύσεων στα προβλήματα της μετανάστευσης προς όφελος τόσο των ευρωπαϊκών κοινωνιών όσο και των ατόμων που έρχονται στην Ευρώπη για μια καλύτερη ζωή. Η προσέγγιση της μετανάστευσης από την ΕΕ δεν μπορεί να είναι μονομερής. Πρέπει, αντίθετα, να είναι ισορροπημένη, σφαιρική και να βασίζεται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η μετανάστευση είναι μακροπρόθεσμα προς το συμφέρον της ΕΕ, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των δημογραφικών προβλέψεων και της γήρανσης του πληθυσμού της ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει να γίνει ελκυστικός μεταναστευτικός προορισμός. Πρέπει να αντιμετωπίσει την έλλειψη δεξιοτήτων και να προσελκύσει ταλέντα, επιλύοντας

προβλήματα όπως οι περιορισμοί που θέτει η μπλε κάρτα της ΕΕ. Οι δραστηριότητες των ερευνητών, σπουδαστών, μαθητών και ασκουμένων θα διευκολυνθούν μέσω πιο αποτελεσματικών και διαφανών προϋποθέσεων για την είσοδο, διαμονή και κινητικότητα στο εσωτερικό της Ένωσης. Επιπλέον, η ΕΕ θα αναπτύξει και θα ενισχύσει περαιτέρω τον περιφερειακό και τον διμερή διάλογο, καθώς και τη συνεργασία με τις χώρες εταίρους, ώστε να εξασφαλίσει τη συνεργασία τους για τη διαχείριση της μετανάστευσης, της επιστροφής και της επανεισοδικής των παράνομων μεταναστών, καθώς και για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της αναγκαστικής μετανάστευσης.

Γιατί χρειαζόμαστε μια κοινή πολιτική στο ζήτημα του ασύλου

Η ΕΕ ως χώρος προστασίας

Το άσυλο είναι μια μορφή διεθνούς προστασίας που χορηγείται σε άτομα τα οποία εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους λόγω βάσιμων φόβων δίωξης. Παρέχεται επίσης προστασία σε άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να υποστούν σοβαρή βλάβη αν επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους. Το 2013 περίπου 890 000 άτομα υπέβαλαν αίτηση ασύλου σε όλο τον κόσμο, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Οι περισσότεροι πρόσφυγες στον κόσμο βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες, και η πλειονότητα των ατόμων που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους αναζητά καταφύγιο σε γειτονικές χώρες. Ωστόσο, η ΕΕ έλαβε στο σύνολό της περίπου το 43,5 % του συνολικού παγκοσμίου αριθμού αιτήσεων ασύλου. Το καθήκον της ΕΕ να προστατεύει αυτούς που έχουν ανάγκη προβλέπεται στον [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων](#) και στη [Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#). Αποτελεί επίσης διεθνή υποχρέωση που απορρέει από τη [Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων \(1951\)](#).

Τα άτομα που ζητούν άσυλο και φτάνουν στην ΕΕ κάθε χρόνο δεν κατανέμονται ομοιογενώς μεταξύ των κρατών μελών. Το 2013, π.χ., πάνω από το 90 % του συνόλου των αιτήσεων ασύλου διεκπεραιώθηκαν σε δέκα μόνο χώρες, με τη Γερμανία και τη Γαλλία να καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις του καταλόγου. Σε σχετικές τιμές, η Σουηδία και η Μάλτα ήταν οι χώρες που έλαβαν τον υψηλότερο αριθμό αιτήσεων ανά κάτοικο.

© iStockphoto / Brian Jackson

Η ΕΕ προστατεύει τα άτομα που φεύγουν από τον τόπο τους λόγω διώξεων και πολέμων.

Η γεωγραφική θέση μιας χώρας, ο πλούτος της, το σύστημα κοινωνικών παροχών ή ο βαθμός στον οποίον εφαρμόζει φιλελεύθερες πολιτικές ασύλου, βοηθούν να εξηγηθεί το γιατί ορισμένα κράτη μέλη λαμβάνουν περισσότερες αιτήσεις χορήγησης ασύλου από άλλα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ πρέπει να δρα με αλληλεγγύη και να συμβάλλει στον επιμερισμό της ευθύνης για την προστασία των προσφύγων.

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ-28

Τι κάνει η ΕΕ

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ)

Από το 1999 η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για τη δημιουργία ενός **Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου** (ΚΕΣΑ). Το 2013 θεσπίστηκαν ορισμένες νομοθετικές πράξεις δεύτερης γενιάς, οι οποίες θα εναρμονίσουν ορισμένες πτυχές των εθνικών διαδικασιών ασύλου και θα διασφαλίσουν ότι αυτές είναι ασφαλείς, δίκαιες και αποτελεσματικές και δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο κατάχρησης. Βασικό σημείο του κοινού συστήματος είναι η εναρμόνιση των προτύπων προστασίας και υποδοχής στην ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, τα άτομα που ζητούν άσυλο θα έχουν τις ίδιες ευκαιρίες για διεθνή προστασία σε όλη την Ένωση. Παράλληλα, το κοινό σύστημα ενισχύεται από την αποτελεσματική στην πράξη συνεργασία και αλληλεγγύη των κρατών μελών της ΕΕ τόσο μεταξύ τους όσο και με τις χώρες καταγωγής ή διέλευσης των ατόμων που ζητούν άσυλο.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) προωθεί την αποτελεσματική συνεργασία των κρατών μελών της ΕΕ, συμβάλλοντας στον

εντοπισμό ορθών πρακτικών, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών και διοργανώνοντας δράσεις κατάρτισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η υπηρεσία αυτή παρέχει επίσης τεχνική και επιχειρησιακή υποστήριξη στα κράτη μέλη που πιέζονται περισσότερο λόγω, π.χ., του μεγάλου αριθμού αιτήσεων ασύλου.

© European Union

Πρόσφυγας σε κέντρο υποδοχής στη Ρώμη (Ιταλία), το οποίο χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες.

Αρμοδιότητα για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου (σύστημα του «Δουβλίνου»)

Για να αποφεύγεται η μεταφορά ατόμων που ζητούν άσυλο από το ένα κράτος μέλος στο άλλο χωρίς κανένα από τα κράτη να αναλαμβάνει την ευθύνη ή για να εμποδίζεται η αναζήτηση του ευνοϊκότερου κράτους υποδοχής από τους αιτούντες άσυλο (όταν αυτοί υποβάλλουν πολλαπλές αιτήσεις σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ), κάθε κράτος μέλος πρέπει να είναι σε θέση να καθορίζει κατά πόσον και πότε θα μπορέσει να διεκπεραιώσει μια αίτηση παροχής ασύλου. Οι κοινοί κανόνες της ΕΕ επιτρέπουν τον ταχύ εντοπισμό της χώρας που είναι αποκλειστικά υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης ασύλου. Οι κανόνες αυτοί βασίζονται σε κριτήρια, όπως π.χ. το πού βρίσκονται τα μέλη της οικογένειας του αιτούντος, πού κατοικεί ο αιτών ή ποια χώρα του έδωσε βίζα ή υπήρξε το σημείο εισόδου του στην ΕΕ. Για να βοηθήσουν σ' αυτή τη διαδικασία, τα κράτη μέλη έχουν πρόσβαση στην **Eurodac**, μια βάση δεδομένων η οποία διευκολύνει τη σύγκριση δακτυλικών αποτυπωμάτων, προκειμένου να ελέγχεται εάν το άτομο που ζητά άσυλο έχει ήδη υποβάλει αίτηση ασύλου σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.

Όροι υποδοχής των αιτούντων άσυλο

Στους αιτούντες άσυλο που αναμένουν απόφαση σχετικά με την αίτησή τους πρέπει να χορηγούνται ορισμένα βασικά στοιχεία που να τους εγγυώνται ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Η εφαρμογή, επίσης, κατάλληλων και συγκρίσιμων όρων υποδοχής στο σύνολο της Ένωσης θα πρέπει να αποθαρρύνει τους αιτούντες άσυλο να μετακινούνται από το ένα κράτος μέλος στο άλλο σε αναζήτηση πιο γενναιόδωρης μεταχείρισης. Σύμφωνα με τα κοινά ελάχιστα πρότυπα για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν να τους παρέχουν υλική υποστήριξη, όπως π.χ. κατάλυμα, ιματισμό, τρόφιμα και λίγα χρήματα για τα καθημερινά τους έξοδα. Πρέπει επίσης να τους εξασφαλίζουν ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη και, για τα παιδιά, πρόσβαση στην εκπαίδευση. Οι αιτούντες άσυλο έχουν επίσης δικαίωμα σε οικογενειακή ενότητα, επαγγελματική κατάρτιση και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, απόκτηση θέσης εργασίας.

Διαδικασίες χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα

Ο τρόπος χορήγησης ή ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο λόγω των ιδιαίτερων θεσμικών και διοικητικών παραδόσεων κάθε κράτους. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνονται ορισμένα κοινά μέτρα διασφάλισης για τα άτομα που διώκονται και ζητούν διεθνή προστασία. Οι αιτούντες άσυλο πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες χορήγησης ασύλου. Η ΕΕ έχει θεσπίσει κανόνες σχετικά με τη διαδικασία αίτησης ασύλου, όπως για τον τρόπο υποβολής και εξέτασης της αίτησης, τη βοήθεια που πρέπει να παρέχεται στα άτομα που ζητούν άσυλο, τον τρόπο άσκησης προσφυγής κατά απορριπτικής απόφασης, και τις προβλεπόμενες ενέργειες σε περίπτωση φυγοδικίας του αιτούντος ή υποβολής επαναλαμβανόμενων αιτήσεων. Έτσι, δημιουργείται ένα συνεκτικό σύστημα που διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις χορήγησης ασύλου είναι αποτελεσματικές και δίκαιες και ότι όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ εξετάζουν τις αιτήσεις σύμφωνα με ένα κοινό πρότυπο υψηλής ποιότητας.

Άτομα επιλέξιμα για το καθεστώς του πρόσφυγα

Προτού δοθεί άσυλο σε έναν μετανάστη, αυτός πρέπει να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας. Είναι, ως εκ τούτου, σημαντικό τα κράτη μέλη της ΕΕ να συμφωνούν ως προς την έννοια του όρου «πρόσφυγας». Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ έχει εναρμονίσει τα κριτήρια: πρόσφυγας είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που βρίσκεται έξω από τη χώρα προέλευσής του και δεν επιθυμεί ή δεν είναι σε θέση να επιστρέψει σ' αυτήν, εξαιτίας βάσιμου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα.

Εάν ένα πρόσωπο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί πρόσφυγας, αλλά αδυνατεί παρά ταύτα να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του επειδή αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη (θανατική ποινή ή εκτέλεση, βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητάς του λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας), έχει δικαίωμα σε επικουρική προστασία.

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αποκτούν ένα ελάχιστο σύνολο δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα της μη επαναπροώθησης (βάσει του οποίου το άτομο δεν επιστρέφει στη χώρα όπου κινδυνεύει να διωχθεί), της χορήγησης άδειας παραμονής και της μετακίνησης εντός και εκτός της χώρας διαμονής τους. Τα άτομα αυτά πρέπει να έχουν επίσης πρόσβαση στην απασχόληση, την κοινωνική πρόνοια, την ιατρική περίθαλψη, την εκπαίδευση και τα προγράμματα που μπορούν να διευκολύνουν την ένταξή τους στη χώρα διαμονής. Ωστόσο, οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας ενδέχεται να αντιμετωπίσουν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση σε ορισμένες περιπτώσεις βάσει κάποιων εθνικών κανόνων,

Κέντρο οικογενειακής στήριξης για τσετσένους πρόσφυγες στο Lublin (Πολωνία), το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες.

όπως π.χ. όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας.

Διάλογος και συνεργασία με τρίτες χώρες

Στο πλαίσιο της **Συνολικής Ευρωπαϊκής Προσέγγισης της Μετανάστευσης (GAMM)**, η ΕΕ σκοπεύει να προωθήσει τη διεθνή προστασία και να βοηθήσει τις τρίτες χώρες στην ενίσχυση των συστημάτων ασύλου. Στόχος είναι να παρέχεται καλύτερη προστασία σε όσους την έχουν ανάγκη όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον τόπο καταγωγής τους. Για τον σκοπό αυτό, σε συνεργασία με την UNHCR, η ΕΕ υλοποιεί **περιφερειακά προγράμματα προστασίας** που αποβλέπουν στην ενίσχυση της παροχής προστασίας από τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες και στη βελτίωση της προστασίας των προσφύγων μέσω βιώσιμων λύσεων (επιστροφή στη χώρα τους, ένταξη στη χώρα υποδοχής ή επανεγκατάσταση σε χώρα εκτός ΕΕ).

Χρηματοδότηση της ΕΕ για στήριξη της υποδοχής ατόμων που ζητούν άσυλο και προσφύγων

Το **Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF)** (2014-2020) θα συμβάλει στη στήριξη και τη βελτίωση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη της ΕΕ για την πλήρη και ορθή εφαρμογή του ΚΕΣΑ. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα κληθούν να διαθέσουν το 20 % των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους στο πλαίσιο του AMIF για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η εξασφάλιση των κατάλληλων όρων υποδοχής στους εκτοπισμένους και όσους ζητούν και δικαιούνται διεθνή προστασία αποτελεί μία από τις σημαντικές δράσεις που πρέπει να υποστηριχθούν.

Τα τελευταία έξι χρόνια (2008-2013), η στήριξη αυτή εξασφαλίστηκε στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες**, το οποίο χορήγησε περίπου 678 εκατ. ευρώ σε εθνικές και ευρωπαϊκές δράσεις, ιδίως στα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία έλαβαν μεγάλο αριθμό αιτήσεων χορήγησης ασύλου και στα οποία οι υποδομές υποδοχής και τα συστήματα

χορήγησης ασύλου δέχτηκαν ιδιαίτερες πιέσεις. Το Ταμείο υποστήριξε επίσης εθνικές δράσεις μετεγκατάστασης, που συνίστανται στη μεταφορά από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο ατόμων που χρειάζονται διεθνή προστασία, ή στη μεταφορά τους από μια τρίτη χώρα σε κράτος μέλος της ΕΕ, γνωστή ως **επανεγκατάσταση**.

Προοπτικές

Η ΕΕ εργάζεται τα τελευταία χρόνια για τη βελτίωση του ΚΕΣΑ. Η νομοθεσία επικαιροποιήθηκε πρόσφατα για να εναρμονιστούν περισσότερο οι πρακτικές των κρατών μελών της ΕΕ στον τομέα του ασύλου, ώστε να γίνουν ταχύτερες, δικαιότερες και αποτελεσματικότερες. Το σύστημα αυτό δεν είναι μόνο προς το συμφέρον των κρατών μελών της ΕΕ, αλλά θα εξασφαλίσει και στους αιτούντες άσυλο ισότιμη προστασία σε ολόκληρη την

Ένωση. Σήμερα, η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη της εφαρμόζουν το ΚΕΣΑ πλήρως και με συνέπεια. Επίσης, ο ρόλος της EASO θα διευρυνθεί, ιδίως όσον αφορά τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Η ΕΕ θα εντείνει τις προσπάθειές της για την υποστήριξη των τρίτων χωρών σε θέματα ασύλου και προσφύγων, κυρίως μέσω περιφερειακών προγραμμάτων προστασίας.

Μάθετε περισσότερα

- ▶ Ιστότοπος της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs>
- ▶ Πύλη της ΕΕ για τη Μετανάστευση: <http://ec.europa.eu/immigration>
- ▶ Ιστότοπος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/index_en.htm
- ▶ Ευρωπαϊκός ιστότοπος για θέματα ένταξης: <http://ec.europa.eu/ewsi>
- ▶ Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο: <http://easo.europa.eu>
- ▶ Ιστότοπος της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες: <http://unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>
- ▶ Έχετε ρωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση;
Η υπηρεσία Europe Direct μπορεί να σας βοηθήσει: 00 800 6 7 8 9 10 11 — <http://europedirect.europa.eu>

